

מסכת כתובות דף כא.

• (דף כ:): משנה

משנה	זה אומר זה כתב ידי, וזה כתב ידו של חבירו, וזה אומר זה כתב ידי, וזה כתב ידו של חבירו	זה אומר זה כתב ידי, וזה אומר זה כתב ידי
רבי	הרי אלו נאמנין, דאיכא תרי סהדי דמסהדי אכל כתב וכתב	צריכין לצרף עמהן אחר, שיכיר כתב ידי שניהם, דתרי סהדי בעינן אכל כתב וכתב
חכמים	הרי אלו נאמנין, דאיכא תרי סהדי דמסהדי אכל כתב וכתב	אינם צריכין לצרף עמהן אחר, אלא נאמר אדם לומר זה כתב ידי

• (דף כא.): גמרא - כשתימצי לומר... (בקיצור)

גמרא - כשתעמוד על סוף דבריו, לדברי רבי, על כתב ידן הן מעידין, לפיכך צריך שנים על כל כתב וכתב	ולדברי חכמים, על מנה שבשטר הם מעידים, הלכך בתרי סגי, ולא צריך חד מינייהו לאסהודי אדחבריה
קושית הגמרא - פשיטא?	
<p>תירוץ הגמרא - ה"א שרבי היה מסופק אם על כתב ידן הן מעידין או על מנה שבשטר הן מעידין, ולכן מחמיר הכא דצריך שני עדים, והיכא דמת אחד מהעדים, מחמיר דצריך שני עדים אחרים על המת, ואחד מהם לצרף עם החי על חתימתו של החי,</p> <hr/> <p>קמ"ל דמיפשט פשיטא ליה לרבי דעל כתב ידן הן מעידין, ורבי לקולא במת אחד מן העדים, דסגי בחד מן השוק שיעיד על שתי החתימות ביחד עם העד החי</p>	

• גמרא - כשתימצי לומר... (בקיצור)

כשתעמוד לסוף דבריו, קסבר...		
רבי - על כתב ידם הם מעידים	חכמים - על מנה שבשטר הם מעידים	הוה אמינא שרבי היה מסופק
מיפשט פשיטא ליה, בין לחומרא בין לקולא	מיפשט פשיטא להו, בין לקולא ובין לחומרא	לזה לחומרא ולזה לחומרא
על כתב ידם הן באין להעיד, כשמקיימין השטר בב"ד, לפיכך צריך שנים על כל כתב וכתב בזו רבי לחומרא	אנחנו ראינו המלוה וחמתנו, הלכך בתרי סגי, ולא צריך חד מינייהו לאסהודי אדחבריה בזו חכמים לקולא	צריך שנים על כל כתב וכתב לזה לחומרא
היכא דמת חד מינייהו, סגי בחד מן השוק שיעיד על שתי החתימות, והחי יעיד גם הוא על שתיהם ובזו רבי לקולא	החי נאמן על כתב ידו, ואין מעיד על כתב המת, דא"כ נפקי תלתא ריבעי אפומיה, ולכן צריך עוד שנים אחרים על כתב המת ובזו חכמים לחומרא	הוא נאמן על כתב ידו, ובעינן תרין מן השוק, שיעיד אחד על כתב המת, ואחד על כתב המת והחי ולזה לחומרא

מסכת כתובות דף כא.

• כשתימצי לומר... (ביתר ביאור)

ולדברי חכמים, על מנה שבשטר הם מעידים, הלכך בתרי סגי, ולא צריך חד מינייהו לאסהודי אדחבריה	גמרא - כשתעמוד על סוף דבריו, לדברי רבי, על כתב ידן הן מעידין, לפיכך צריך שנים על כל כתב וכתב
קושית הגמרא - פשיטא:	
תירוץ הגמרא - ה"א שרבי היה מסופק אם על כתב ידן הן מעידין או על מנה שבשטר הן מעידין, ולכן מחמיר הכא דצריך שני עדים, והיכא דמת אחד מהעדים, מחמיר דצריך שני עדים אחרים על המת, ואחד מהם לצרף עם החי על חתימתו של החי,	
קמ"ל דמיפשט פשיטא ליה לרבי דעל כתב ידן הן מעידין,	
ורבי לקולא במת אחד מן העדים, דסגי בחד מן השוק שיעיד על שתי החתימות ביחד עם העד החי	

דנפקא מינה בין ספק לודאי, לשנים החתומין על השטר, ומת אחד מהן,
דאם אמר רבי על כתב ידן הם מעידים מטעם ספק, צריך שנים מן השוק להעיד על חתימת המת,
ואין החי כשר להעיד על כתב ידו ועל של חברו, ולצרף אחד עמו שיעיד על שתיהן,
דדלמא על מנה שבשטר הן מעידין,
וכי אומר זה כתב ידי, נפיק פלגא דממונא אפומיה, וזה שמעיד על חתימתו, לא מעלה ולא מוריד, דאינו צריך לו,
וכי הדר מצטרף עם ההוא מן השוק להעיד על חתימת המת, הדר נפיק ריבעא דממונא אפומיה,
אשתכח דכולא ממונא נכי ריבעא נפיק אפומיה,
ואנון ע"פ שנים עדים בעינן, חצי דבר על פיו של זה, וחצי דבר על פיו של זה,

הלכך ניבעי תרי, דכיון דספיקא היא,
ניזיל הכא כשניהם קיימים לחומרא, והכא כשמת אחד מהם לחומרא,
דהיכא דשניהם קיימים,
אזלינן לחומרא ואמרינן על כתב ידן הן מעידין, ובעינן תרין על כל כתב וכתב,
והיכא דמת חד מינייהו,
בעינן תרין מן השוק, שיעיד האחד על כתב יד המת, ואחד מהן על כתב יד המת והחי,
דאי הוה פשיטא לן דעל כתב ידן הן מעידין, הוי סגי בחד מן השוק שיעיד על שתי החתימות,
והחי יעיד גם הוא על שתיהם, ולא נפיק כולא ממונא נכי ריבעא אפומא דחד, דאיהו נמי צריך לאותו מן השוק שיעיד על חתימתו,
אבל השתא דמספקא לן דלמא על מנה שבשטר הן מעידין, ועל כתב ידו הוא נאמן, ואינו צריך לצירוף,
ועוד אנו צריכים לו שיעיד על חותם המת, נפקי תלתא ריבעי אפומיה, אי ליכא תרין מן השוק, שלא יהא זה צריך להעיד על המת,
קמ"ל דפשיטא ליה לרבי דעל כתב ידן הם מעידים, וסגי בחד מן השוק, ושניהם יעידו על שתיהן

מסכת כתובות דף כא.

• קמ"ל דרבי מיפשט פשיטא ליה...

קמ"ל דרבי מיפשט פשיטא ליה בין לקולא ובין לחומרא,
דאמר רב יהודה אמר רב לדברי חכמים דעל מנה שבשטר הם מעידים, שנים החתומין על השטר, ומת אחד מהן, צריכין שנים מן השוק להעיד עליו,
ובזו רבי לקולא ורבנן לחומרא, דלרבי דעל כתב ידן הם מעידים, סגי בחד מן השוק

• ואי ליכא תרי אלא חד...

לדברי חכמים דעל מנה שבשטר הם מעידים, שנים החתומין על השטר, ומת אחד מהן, צריכין שנים מן השוק להעיד עליו,
ואי ליכא שנים שיכירו כתב המת, אלא חד, וזה החי נמי מכירה, מאי ניעביד?
אביי - לכתוב חתימת ידיה אחספא **, ונשדייה בבי דינא, ויטלוה הדיינים, ויקיפוה אצל חתימתו שבשטר, ומחזקי ההיא דשטרא מהך דאחספא, דלא צריך לאסהודי אחתימת ידיה, ואזל איהו והאי, ומסהדי אאינדך
** דזוקא אחספא (חרס), אבל אמגלתא (מגילה של קלף) לא, דלמא משכח לה איניש דלא מעלי, וכתב עליו מאי דבעי, דלמעלה מן החתימה יכתוב שזה החתום לזה ממנו מנה, וכותב, אני פלוני החתום למטה לויתי מנה מפלוני, ואתי לגבות שלא כדין מנכסין בני חורין שלו,
כדתנן, הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו, גובה מנכסין בני חורין, אבל לא ממשעבדי, דלית ליה קלא לדבר שאינו עשוי בעדים,

מסכת כתובות דף כא.

- אמר רב יהודה אמר שמואל...

<p>הלכה כדברי חכמים שהעדים אינם צריכין לצרף עמהן אחר, אלא נאמן כל עד לומר זה כתב ידי</p>	
<p>תירוץ - מהו דתימא כי היכי דהלכה כרבי מחבירו, הכא נמי אפילו מחבירו, קמ"ל</p>	<p>קושית הגמ' - פשיטא, יחיד ורבים, הלכה כרבים?</p>
<p>קושית הגמ' - והא שטרא דנפיק מב"ד של שמואל, וכתיב ביה רב אנן בר חייא שהיה עד, היה מעיד על חתימתו וחתימה של העד האחר שהוא רב חנן בר רבה, וכן רב חנן בר רבה היה מעיד על חתימתו, וכן על חתימת רב אנן בר חייא, וא"כ שמואל כרבי ולא כחכמים?</p>	
<p>תירוץ הגמ' - לעולם שמואל פסק כחכמים, והא דכתב ביה שהעדים מעידים על חתימתן וחתימת האחר, וכרבי, משום דהכא שטרא דיתמי הוה, שהוצרך לעיין בתקנתם, וחש שמואל לב"ד טועין, וסוברין דהלכה כרבי מחבירו ולא מחבירו, ובהא אפילו מחבירו, לכן סבר שמואל אעביד רווחא כי היכי דלא מפסדי יתמי</p>	

- בענין קושית הגמ' והא שטרא דנפיק מב"ד של של שמואל, א"ל....

סימן	א"ל...	ל...
נח	רב חננא בר חייא	רב יהודה
נד	רב הונא בר יהודה	רב יהודה
נד	רב חייא בר יהודה	רב יהודה

מסכת כתובות דף כא

• אמר רב יהודה אמר שמואל...

עד ודיין מצטרפין,
<p>דהיינו שטר שכתוב בו הנפק, וחתמו הדיינין על הנפק שלו, ולאחר זמן, כשהוציאו המלוה לגבות, ערער הלוח לומר מזוייף הוא, ובא אחד מעדי השטר והעיד על כתב ידו, ואחד מן הדיינים העיד על כתב ידו, מצטרפין להכשירו</p>
רמי בר חמא - כמה מעליא הא שמעתא
<p>רבא - מאי מעליותא? מאי דקא מסהיד סהדא, לא קא מסהיד דיינא, ומאי דקא מסהיד דיינא, לא קא מסהיד סהדא, דעדי השטר מעידין על מנה שבשטר כרבנן, והדיינין מעידין בפנינו נתקיים, לכן לא מצטרפין,</p>
<p>וכן אמר רמי בר יחזקאל אל תשמעו לכללים שכלל יהודה אחי בשם שמואל, אלא עד ודיין אין מצטרפין</p>

• איקלא רבנאי...

מימרא	לאחר כמה דורות (דף כא): **	לפני כמה דורות (דף כא.)
עד ודיין מצטרפין	רבנאי	רב יהודה אמר שמואל
כמה מעליא הא שמעתא	אמימר	רמי בר חמא
מאי מעליותא, מאי דקא מסהיד סהדא, לא קא מסהיד דיינא....	רב אשי	רבא
עד ודיין אין מצטרפין	(אלא אמר רב אשי)	אלא אמר רמי בר יחזקאל

** גמרא של רבנאי הוה גמרא בפני עצמה דהיה כמה דורות לאחר הגמרא בעמוד א' ברמי בר חמא ורבא,

ולכן גרסינן איקלא רבנאי לקנות שושמי, ואמר הכי אמר שמואל, עד ודיין מצטרפין,
ואמר אמימר, כמה מעליא הא שמעתא,
וא"ל רב אשי לאמימר, משום דקלסה אבוה דאמך (רמי בר חמא, לפני כמה דורות),
את נמי מקלסה לה, כבר פרכה רבא?

ולא גרסינן דאיקלא רבנאי, דמשמע דזה הוספת דבריו של רמי בר יחזקאל דאין עד ודיין מצטרפין,
וא"ל לומר כן שאמר רמי בר יחזקאל עדות זו על אמימר ורב אשי,
שהרי רב אשי כמה דורות היה אחר רמי בר יחזקאל ואחיו רב יהודה,
דאמרינן בקדושין, יום שמת רב יהודה, נולד רבא, יום שמת רבא, נולד רב אשי

מסכת כתובות דף כא:

• אמר רב ספרא...

אמר רב ספרא אמר רבי אבא אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא אמר רב הונא, ואמרי לה, אמר רב הונא אמר רב	
שלשה שישבו בב"ד לקיים את השטר, ובלא העדאת עדים שיעידו על כתב ידן, לפי שהדיינין עצמן מכירין חתימות ידי עדים, שנים מכירין החתימות, ואחד אינו מכיר	
אין צריכין עדם אחריהם שיעידו בפניהם, אלא עד שלא חתמו, יכולים השנים להעיד בפני השלישי, וחותם השלישי עמהם על הקיום	אבל לאחר שחתמו כבר שני הדיינים, אין יכולים להעיד לפני השלישי כדי שיחתום עמהם, לפי שבאופן זה, נמצא ששני הדיינים חתמו תחילה על שקר, שבנוסח הקיום כתוב שידוע לשלשתם
קושית הגמרא - ומי כתבינן (אפילו בלא חתימה) את הקיום לפני שנתבררה לכל שלשת הדיינים אמיתת החתימות, והאמר רב פפי משמיה דרבא, אישור קיום של הדיינים שנכתבה לפני שהגידו העדים את עדותם על חתימת ידם, פסולה, לפי שנראה כשקר, שהרי כתבו שהעידו על החתימות לפני שהעידו עליהן, וה"נ כתבו שאמיתות החתימות ידועות לשלשה הדיינים לפני שנתבררה אמיתותן לדיין השלישי, וצריך הקיום להיות פסול?	
תירוץ הגמרא - אלא אימא עד שלא כתבו יכולים השנים להעיד בפני השלישי, ואח"כ כותבים השטר קיום, וחותם השלישי עמהם	אבל לאחר שכתבו השטר קיום, השני הדיינים אינם יכולים להעיד לפני השלישי

• ש"מ תלת...

ש"מ עד נעשה דיין	שלאחר ששני העדים העידו על החתימות, חותמים הם עצמם כדיינים על הקיום
וש"מ דיינין המכירין חתימות ידי עדים, אין צריכין להעיד בפניהם	ויכולין לקיים את השטר על סמך ידיעתן, כמו שרואים כאן, ששני הדיינין המכירים את החתימות מעידין בפני הדיין השלישי, ואין צריכים עדים אחרים שיעידו בפניהם
וש"מ דיינין שאין מכירין חתימות ידי עדים, צריכין להעיד בפני כל אחד ואחד	שאם העידו בפני השנים, אין הג' יכול לחתום, דהא הוצרכו השנים להעיד בפני הג'

מסכת כתובות דף כא:

• מתקיף לה רב אשי...

שמעינן מינה,	בשלמא עד נעשה דיין,
דלמא לעולם אימא לך צריכין להעיד, שאין עדות אלא ע"י הגדת עדות, ושאני הכא דקא מקיימא הגדה בפני היחיד שאינו מכיר?	אלא דיינין המכירין חתימות ידי עדים, אין צריכין להעיד לפניהם,
דלמא לעולם אימא לך אין צריכין, וסגי בעדים שהעידו על חתימת ידהם לפני שנים מהשלשה דיינין, ושאני הכא דלא קא מקיימא הגדה כלל אי לא הוו מסהדי באפיה?	ודיינין שאין מכירין חתימות ידי עדים צריכין להעיד בפני כל אחד ואחד,

• יתיב ר' אבא...

<p>יתיב ר' אבא, וקאמר לה להא שמעתא דעד נעשה דיין</p> <hr/> <p>איתיביה רב ספרא לרבי אבא, ראוה שלשה והן בית דין מסנהדרין המקדשין את החדש, יעמדו שנים להיות עדים, ויושיבו מחבריהם אצל היחיד, ויעידו בפניהם, ויאמרו מקודש החדש מקודש, שאין היחיד נאמן לקדש החדש ביחיד</p> <hr/> <p>ואי סלקא דעתך דעד נעשה דיין, למה לי כולי האי, ליתבו בדוכתייהו אחר שהעידו בפניו, וליקדשי?</p>

• א"ל.... ואמר להו רב...

<p>א"ל רבי אבא לרב ספרא, אף לדידי קשיא לי, ושאלתייה לרב יצחק בר שמואל בר מרתא, ורב יצחק לרב הונא, ורב הונא לחייא בר רב, וחייא בר רב לרב, ואמר רב...</p>	
קיום שטרות דרבנן	עדות החדש דאורייתא
עד נעשה דיין	אין עד נעשה דיין

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website), or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.